

SABIEDRISKO
PAKALPOJUMU
REGULĒŠANAS
KOMISIJA

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU REGULĒŠANAS KOMISIJA

UNIVERSĀLĀ PAKALPOJUMA PIEDĀVĀJUMS

INFORMĀCIJA PAKALPOJUMA SNIEDZĒJIEM

2023. APRĪLIS

Kas ir universālais pakalpojums un kāds ir tā mērķis

Universālais pakalpojums (turpmāk – UP) ir garantētas tiesības uz elektroenerģijas¹ un dabasgāzes² piegādi noteiktā kvalitātē **par viegli un skaidri salīdzināmu un pārskatāmu cenu**. UP mērķis ir aizsargāt nezinošu, neaktīvu mājāsaimniecības lietotāju, nodrošinot, ka papildus dažādiem tirgus produktiem visiem mājāsaimniecību lietotājiem ir pieejams **standartizēts piedāvājums**, ņemot vērā tirgotāju salīdzinoši zemāku interesi individualizētu piedāvājumu sniegšanā mājāsaimniecību segmentā.

Kas un kam sniedz universālo pakalpojumu

Visi **elektroenerģijas tirgotāji** un **sadales sistēmas operatori**, kuru sadales tīkliem pieslēgti **mazāk par 100 000 lietotāju**³, kā arī **dabasgāzes tirgotāji**⁴, savos mājāsaimniecību lietotājiem izteiktajos tirdzniecības pakalpojuma piedāvājumos iekļauj UP piedāvājumu. Attiecīgi, ja tiek sniegts elektroenerģijas tirdzniecības vai dabasgāzes tirdzniecības pakalpojums mājāsaimniecību lietotājiem, ir pienākums piedāvāt UP.

Jāņem vērā !

Līdz ar dabasgāzes tirgus atvēršanu **no 2023.gada 1.maija** līdzīgi, kā elektroenerģijas apgādē, arī dabasgāzes tirgotājiem savos mājāsaimniecību lietotājiem izteiktajos tirdzniecības pakalpojuma piedāvājumos jāiekļauj UP piedāvājums.

Universālā pakalpojuma piedāvājuma nosacījumi

UP piedāvājuma nosacījumus un izteikšanas veidu noteic Ministru kabineta:

- 2014.gada 21.janvāra noteikumi **Nr.50 “Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas noteikumi”** (turpmāk – Noteikumi Nr.50);
- 2017.gada 7.februāra noteikumi **Nr.78 “Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi”** (turpmāk – Noteikumi Nr.78).

Nosacījumus un informāciju attiecībā uz elektroenerģijas UP piedāvājumu noteic Noteikumu Nr.50 33.punkts, bet attiecībā uz dabasgāzes UP piedāvājumu – Noteikumu Nr.78 41.¹punkts, 41.²punkts, 41.³punkts un 180.³punkts.

Elektroenerģijas UP piedāvājumam jāatbilst šādiem nosacījumiem⁵:

- elektroenerģijas tirdzniecības periods ir 12 mēneši, elektroenerģijas piegāde pēc elektroenerģijas tirdzniecības perioda beigām tiek nodrošināta UP ietvaros par tirgotāja noteikto cenu nākamajam elektroenerģijas tirdzniecības periodam;
- visā elektroenerģijas tirdzniecības periodā elektroenerģijas cena ir nemainīga;
- lietotājam ir tiesības atteikties no UP pirms elektroenerģijas tirdzniecības perioda beigām bez līguma pirmstermiņa izbeigšanas maksas piemērošanas;
- ir noteikta norēķinu kārtība un piemērojamais norēķinu veids.

¹ Elektroenerģijas tirgus likuma 1.panta otrās daļas 31.punkts.

² Enerģētikas likuma 1.panta pirmās daļas 50.¹punkts.

³ Elektroenerģijas tirgus likuma 32.panta trešā daļa.

⁴ Enerģētikas likuma 107.¹panta trešā daļa.

⁵ Noteikumu Nr.50 33.punkts.

Dabaszgāzes UP piedāvājumam jāatbilst šādiem nosacījumiem⁶:

- dabaszgāzes tirdzniecības periods ir 6 mēneši, dabaszgāzes piegāde pēc dabaszgāzes tirdzniecības perioda beigām tiek nodrošināta UP ietvaros par tirgotāja noteikto cenu nākamajam dabaszgāzes tirdzniecības periodam;
- dabaszgāzes cena visā dabaszgāzes tirdzniecības periodā paliek nemainīga;
- mājsaimniecības lietotājam ir tiesības atteikties no UP pirms dabaszgāzes tirdzniecības perioda beigām bez līguma pirmstermiņa izbeigšanas maksas piemērošanas;
- ir noteikta norēķinu kārtība un piemērojamais norēķinu veids.

Papildus minētajam dabaszgāzes tirgotājs mājsaimniecības lietotājam piedāvā UP attiecīgajam tirdzniecības periodam par UP cenu, kas ietver dabaszgāzes cenu, kas tās noteikšanas brīdī **nepārsniedz uz mājsaimniecības lietotāju attiecināmo pēdējās garantētās piegādes cenu**. Dabaszgāzes tirgotājs UP cenā papildus dabaszgāzes cenai var iekļaut maksu par tirdzniecības pakalpojumu, maksu par uzglabāšanas sistēmas pakalpojumiem un maksu par pārvades sistēmas pakalpojumiem, izņemot maksu par pārvades sistēmas pakalpojumu izejas punktā Latvijas lietotāju apgādei. Dabaszgāzes tirgotājs lietotāja rēķinā iekļauj maksu par sadales sistēmas pakalpojumiem un maksu par pārvades sistēmas pakalpojumu izejas punktā Latvijas lietotāju apgādei.⁷ Tāpat dabaszgāzes tirgotājam ir **tiesības diferencēt UP cenu** atkarībā no lietotāja dabaszgāzes patēriņa apjoma⁸. Kā redzamas tabulā, dabaszgāzei UP nosacījumi vairākos aspektos ir atšķirīgi:

	Elektroenerģijas UP	Dabaszgāzes UP
Tirdzniecības periods	12 mēneši	6 mēneši
Cena	Nemainīga 12 mēnešus	Nemainīga 6 mēnešus
Cenas diferencēšanas iespēja	Nav	Var diferencēt UP cenu atkarībā no lietotāja dabaszgāzes patēriņa
Cenas maksimālā robeža	Nav	Nevar pārsniegt: - AS "Gaso" publicēto attiecīgā dabaszgāzes tirdzniecības perioda sākuma atsauces cenu, ko aprēķina kā dabaszgāzes tirdzniecības perioda vidējo TTF gāzes cenu indeksa nākotnes prognozi uz publicēšanas mēneša pirmo darba dienu, kurai pieskaitīti 30 EUR/MWh ⁹ (līdz pēdējās garantētās piegādes pakalpojuma sniedzēja mājsaimniecībai izvēlei, bet ne vēlāk kā līdz 31.12.2023.); - pēdējās garantētās piegādes cenu (pēc pēdējās garantētās piegādes pakalpojuma mājsaimniecībai izvēles) ¹⁰
Līguma pirmstermiņa izbeigšanas maksa	Nav piemērojama	Nav piemērojama

Regulatora funkcijas attiecībā uz universālo pakalpojumu

Lai nodrošinātu normatīvā regulējuma izpildi un lietotāju interešu aizstāvību, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators) uzrauga, vai pakalpojumu sniedzēji, izsakot UP piedāvājumu, ir ievērojuši visus normatīvajos aktos noteiktos UP piedāvājuma nosacījumus un UP piedāvājumu izteikšanas veida pareizību. Minēto funkciju ietvaros Regulators

⁶ Noteikumu Nr.78 41.¹punkts.

⁷ Noteikumu Nr.78 41.²punkts.

⁸ Noteikumu Nr.78 41.³punkts.

⁹ <https://www.gaso.lv/dabaszgazes-atsauces-cena>.

¹⁰ Noteikumu 180.¹punkts.

regulāri apseko UP piedāvājuma esamību un informācijas pieejamību, periodiski pieprasot komersantiem, kuri sniedz tirdzniecības pakalpojumu mājsaimniecības lietotājiem, informāciju par UP. Turpmāk tas tiks darīts ne vien attiecībā uz elektroenerģijas UP piedāvājumiem, bet arī attiecībā uz dabasgāzes UP piedāvājumiem.

Regulatora ieteikumi

1. Ja tiek sniegts elektroenerģijas un/vai dabasgāzes tirdzniecības pakalpojums mājsaimniecību lietotājiem, tīmekļvietnē līdztekus pārējiem piedāvājumiem darīt pieejamu informāciju arī par UP piedāvājumu, tai skaitā cenu.

Lai elektroenerģijas un dabasgāzes lietotāji varētu izdarīt izvēli par labu sev piemērotākajam piedāvājumam, tiem ir jābūt pieejamai pilnvērtīgai, salīdzināmai informācija par izvēles iespējām. 2022.gadā, apsekojot elektroenerģijas UP piedāvājuma esamību un informācijas pieejamību, Regulators konstatēja, ka vairāku komersantu tīmekļvietnēs informācija par UP nebija viegli atrodamā (piemēram, ievietota sadaļā “biežāk uzdotie jautājumi”) un nebija pilnīga (piemēram, nebija norādīta UP piedāvājuma cena).

2. Ja tiek izmantota standarta līguma forma visiem piedāvājumiem, to jāpielāgo UP nosacījumiem.

Regulators ir saņēmis lietotāju iesniegumus, kur līgumā vienuviet atrunāti visi piedāvājumi, dalījums starp piedāvājumu veidiem nav bijis skaidrs, kā rezultātā lietotājam nav bijis saprotams, kuri nosacījumi attiecas uz konkrēti viņa izvēlēto produktu, par ko noslēgts līgums.

3. Vismaz 1 mēnesi pirms esošā tirdzniecības perioda beigām informēt lietotāju par UP noteikto cenu nākamajam tirdzniecības periodam.

Minētais saistīts ar to, lai lietotājam būtu pietiekami daudz laika cita tirdzniecības līguma noslēgšanai gadījumā, ja lietotāju cena neapmierina.

4. Informēt par nepieciešamajām darbībām no lietotāju puses, lai atgūtu izveidojušos pār maksu.

Ja pār maksas atgūšanai nepieciešams iesniegt iesniegumu, vēlams, ka tīmekļvietnē lietotājs var atrast jau gatavu iesnieguma formu ar laukiem, kur norādīt nepieciešamo informāciju.

5. Nodrošināt, ka tīmekļvietnē ir pieejama aktuālā informācija par UP piedāvājuma cenu, ievērojot, ka dabasgāzes UP gadījumā pastāv cenas maksimālā robeža, ko nedrīkst pārsniegt.

Atgādinām, ka atbilstoši tiesību aktos noteiktajam regulējumam:

- tirdzniecības līguma noteikumi nedrīkst atšķirties no lietotājam izteiktā piedāvājuma;
- jābūt skaidri un nepārprotami norādītam piedāvājuma derīguma termiņam;
- tirgotājam ir pienākums sniegt lietotājam visu nepieciešamo informāciju par piedāvāto darījumu un dot pietiekami daudz laika, lai lietotājs rūpīgi un bez steigas varētu iepazīties ar tirgotāja izteikto piedāvājumu;
- pret lietotāju nedrīkst izmantot:
  - metodes, kas liktu tam pieņemt lēmumu par darījumu bez būtiskas nepieciešamās informācijas, kā arī laika trūkuma apstākļos;
  - metodes (burtu izmērs, piezīmes, atrunas), kas var maldināt lietotāju par šādi noformētas informācijas faktisko nozīmīgumu piedāvājumā.